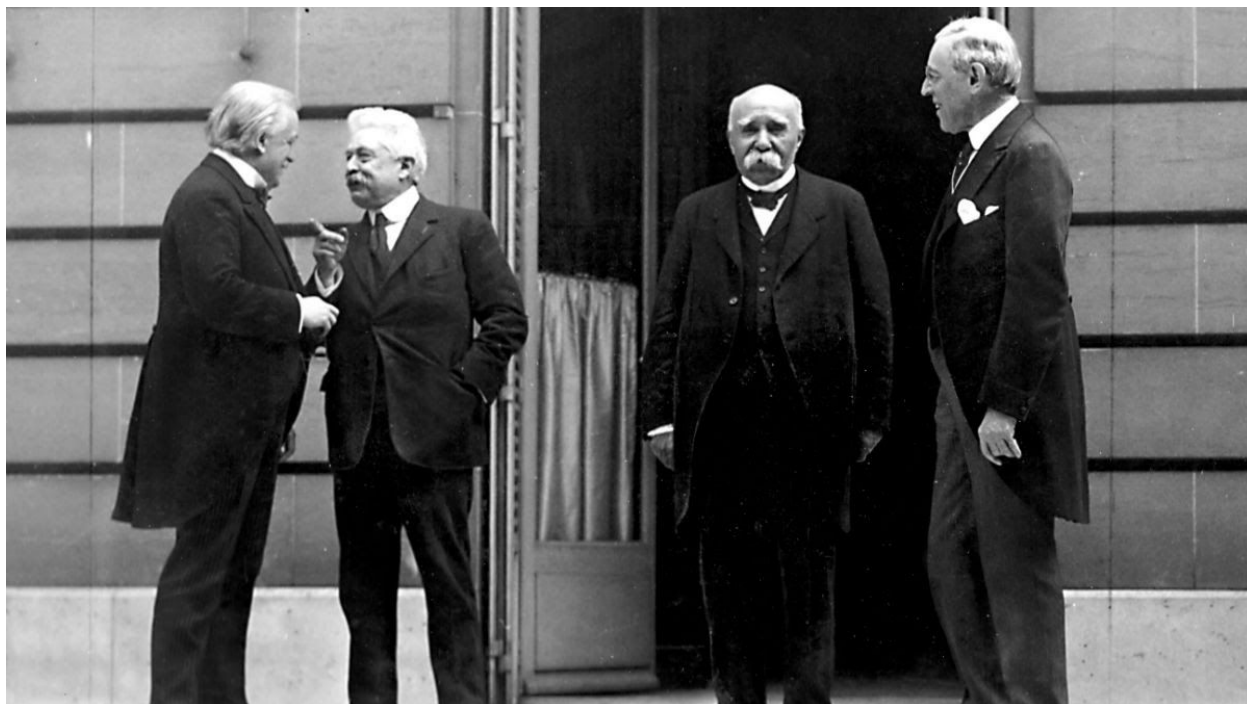

Trianon: trauma és igazság

Karácsony Gergely 1 percet szentelt a trianoni traumának és néhányan máris kikészültek. Úgy látszik, még azt az egyetlen percet is sajnálják egy olyan traumának szentelni, ami sok magyar szerint meghatározó, de saját véleményük szerint egyáltalán nem.

Pedig igen, traumája minden közösségnek van, és minden közösséget meg kell hallgatni. Beszélni kell a traumákról, különben a sebek elmérgesednek.

Adjuk vissza a magyar népnek a büszkeségét, enyhítsük a fájdalmát, és enyhülni fog a nacionalizmusa is.

Valójában a trianoni trauma elismerésének megtiltása sose volt hitelesen baloldali vagy liberális gondolat. Crazy and disastrous Versailles settlement – írta A. L. Morton brit baloldali történész. Mutatis mutandis igaz ez Trianonra is.

A baloldal kezdetben nem csak igazságtalan, imperialista békeszerződésnek tartotta a versailles-i trianoni békeszerződést, de harcolt is ellene. Sokszor elfeledkezünk a

tanácsköztársaság győzelmes miskolci csatájáról is, mivel végeredményben nem sikerült Magyarország területi veszteségeit korrigálni vele.

Később, talán a kádári-posztkádári korban egy történelmietlen, metafizikus Nyugat-képet alkotott önmagának sok baloldali liberális, és ekkor előtérbe került a Monarchia bűnös, kisebbségellenes politikája, a magyar politika botrányos nacionalizmusa, amivel szemben a mindig igazságos Nyugat áll. Eszerint mi magyarok egyfajta bűnös nemzet vagyunk, s a legfőbb feladatunk ma, hogy igazodjunk a Nyugathoz, Trianonról meg hallgassunk, mert arról mi tehetünk. Még egy gesztust sem érdemlünk, együttérzést sem.

Ennél azért van mélyebb baloldali vélemény is. Alan Woods így értékelte a versailles-i békeszerződést: A peace treaty to end all peace.

Indokolható volt a trianoni békeszerződés?

Kétféle érvrendszer létezik: az egyik szerint morálisan jogos volt, mert elnyomtuk a nemzetiségeket, a másik szerint talán nem volt morálisan jogos, de hát elvesztettük a háborút, tehát hatalmi szempontból racionális volt.

Bár a nemzetiségekkel szembeni bűnök tények, nem indokolják az aránytalan büntetést. Főleg úgy nem, hogy az antant hatalmak ekkor maguk is óriási területeket tartottak megszállás alatt, például Indiát és Afrika nagy részét. De elnyomtak európai nemzeteket is, mint például Írország, illetve sajátos módon csatoltak más nemzetállamokhoz nem magyar kisebbségek területeit is. Az antant által meghúzott határok mindenütt konfliktusokat gerjesztettek, és sehol sem voltak másra tekintettel, mint a legszűkebben értelmezett saját érdekekre. Az új határokon kívül, kisebbséggé vált magyarsággal pedig nem bántak éppen kesztyűs kézzel a hatalom új birtokosai.

Morálisan tehát a trianoni szerződés nem volt megindokolható. Hiszen, ha az antant a wilsoni elvek alapján akart cselekedni, akkor kezdhette volna Írország függetlenségének megadásával, India, Afrika felszabadításával. Nem kellett magyarul lakta területeket más országokhoz csatolni a nemzeti önrendelkezés teljes figyelmen kívül hagyásával.

No, de a győztes azt csinál, amit akar, vetik fel a trianoni szerződés barátai. Természetesen nem volt korrekt az antant, de ki korrekt? Nem kellett volna a vesztes oldalra állni. Vae victis!

Ezt az érvet reálpolitikai érvenek nevezném, bár lényegét tekintve inkább csak erkölcsi nihilizmus. A külpolitika ilyen felfogása Adolf Hitler és Sztálin elvtárs tetszését is joggal nyerné el. Ha ez így lenne, akkor minden győztesnek igaza van, egyszerűen azért, mert győztes. Egyértelmű, hogy ha ezt az érvelést elfogadjuk, akkor nincs más teendőnk, mint hogy kibiztosítsuk a Browningot és előbb lőjünk vele mint a másik.

Ha ezt az érvet a realista politikai gondolkodás keretében is értelmezzük, például Hans J. Morgenthaut követve, úgy, hogy az államok érdekeiket hatalomként határozzák meg, és minden esetben kizárólag hatalmuk növelésére törekednek, akkor sem mondhatjuk, hogy Trianon–Versailles működőképes koncepció volt a győztesek számára, hiszen a Monarchia szétverésével és a szovjetek biztonsági rendszeren kívül hagyásával az antant Németország hegemoniájának egyengette az utat.

Az első világháborúban Németországot csak Anglia, Franciaország, Oroszország és az USA szövetsége tudta megállítani. Ezúttal azonban ezek az országok egymással is vitában álltak. Miután a franciák egyoldalúan és agresszívan érvényesítették akaratukat, ezzel elidegenítve Oroszországot és az USA-t, gyakorlatilag kiiktatták a béke összes pillérét.

A versailles-i trianoni békeszerződés nem a hideg hatalmi racionalitás műve volt, hanem a gőgös ostobaságé. Hitler értette a helyzetet, és 1940-re be is érték ennek a politikának a gyümölcsei.

Ha magukat baloldalinak tartó politikai mozgalmak félnek kibeszélni ezt a történelmi traumát és tartanak az igazság kimondásától, akkor a szélsőjobboldalnak és a Fidesznek adnak újabb esélyt arra, hogy az ellenzéket és a baloldalt nemzetvesztő, hazaáruló bandának fesse le. Senkinek sem tetszik egy olyan politikai oldal, amely nem vállal közösséget a saját nemzetével. Teljesen mindegy, hogy milyen érvek mentén teszi ezt.

Senki sem várja azt, hogy újrakezdjük a revansizmust, követelő jegyzéket küldve Brüsszelbe a határok módosításáról. Az igazság kimondását, a trauma kibeszélését, és a generációkon átívelő lelki sebek gyógyítását viszont követeljük. Attól, hogy kimondjuk a magyar nemzet sérelmeit, nem leszünk nacionalisták, feltéve, hogy nyitottak vagyunk más nemzetek sérelmeinek meghallgatására is. Miért kellene az egyik szélsőség elvetésének másik szélsőségbe vezetnie? Two wrongs don't make a right.

Pedig pont ezt műveli a magyar baloldali liberálisok egy része. Érzéketlen, elvakult, dogmatikus Bourbon-politikát folytatnak, amit én Orbán Viktor helyében arany

medállal jutalmaznék. És még képmutatóak is, mert igazságosságot várnak ott, ahol ők egy szemernyit se adnak.

Horn Gyula jól megfogalmazta: “Most hagyjuk azt, hogy a döntésekben milyen szerepe volt a franciák és mások elfogultságának vagy akár Horthyék magatartásának. Az viszont bizonyos, hogy a békeszerződés megteremtette az irredentizmus, egy örökös magyar–román viszály állandó forrását. Az urak itt Nyugat-Európában hihetetlenül rövidlátók, kisstílű politikusok voltak. Ehhez csak a magyar uralkodó osztály szerződésszegő hagyományai hasonlíthatók.”

Sokan felteszik a kérdést: mi haszna van annak ha kimondjuk, hogy a békeszerződés igazságtalan volt? A válaszom: az igazság a haszon.

És az igazság, mint tudjuk, megszabadít.

Írta: Bártfai Imre

Szerkesztette: Dóczi Péter

Az írás a szerző egy korábbi cikkének átdolgozott változata.